

08/08/2017

שר הבריאות, מר יעקב ליצמן
שר האוצר, מר משה כחלון
ראש הממשלה, מר בנימין נתניהו

הנדון: קריסת מערכת הבריאות בישראל

שלום רב,

פרויקט "מכתבים לבריאות" הוא יוזמה פרטית של אנשים המבקשים להעלות על הכתב את סיפוריהם האישיים, כדי לחלוק עמכם את התלאות והמצוקה שנגרמו להם בשל חוסר יכולתה של מערכת הבריאות להעניק להם טיפול הולם. במכתבים אלה נפרוש בפניכם את הסיפורים הכואבים מבתי החולים, המרפאות, מוקדי החירום ושאר הנציגויות שנמצאות בתחום אחריותו של משרד הבריאות. אנו תקווה שהשיתוף של סיפורים אלה יעזור לכם להבין את חומרת המצב ולפעול במלוא הנכונות והדחיפות כדי לתקנו.

אנשים אומרים לנו, "לא יכול להיות שהמצב עד כדי כך גרוע! אתם מגזימים!" ובכן, אתם לא חייבים להאמין למילה שלנו. האמינו לדו"ח של מבקר המדינה, שמונה את הכשלים במערכת בכל הנוגע להתפתחות הילד, כפי [שפורסם באתר ynet](http://ynet.com):

"תור של 10 חודשים למרפא בעיסוק, תור של 9 חודשים לפסיכולוג ותור של 7 חודשים לנוירולוג ילדים. המכונים להתפתחות הילד בבתי החולים קורסים, וההורים נאלצים לפנות לרפואה פרטית, מה שמגדיל את הפערים באוכלוסייה. דו"ח מבקר המדינה:

לכ-10% מהילדים עד גיל 18, שהם כ-280,000 ילדים בישראל, יש עיכוב ניכר בהתפתחות, וחלקם מקבלים טיפולים בתחום התפתחות הילד. מדובר בבעיות כמו הפרעות בתקשורת, אוטיזם, שיתוק מוחין ומוגבלות שכלית התפתחותית. בספרות הרפואית ידוע שהתערבות טיפולית מוקדמת מגדילה את סיכויי הילדים להשתלב מהר וטוב יותר בחינוך הרגיל ובחברה, אולם זמני המתנה ארוכים ביותר למכונים להתפתחות הילד גורמים לפגיעה בילדים או מובילים לפנייה לרפואה פרטית. כמו כן מכונים, בעיקר בפריפריה, נסגרים, ויש מחסור חמור בצוות פרה-רפואי לטיפול בילדים.

רופאים ומטפלים פרה-רפואיים במגוון תחומים מאבחנים ומטפלים בהפרעות התפתחות, בהם רופאים מומחים לנוירולוגיה ולהתפתחות הילד, קלינאי תקשורת, פיזיותרפיסטים, מרפאים בעיסוק, פסיכולוגים, עובדים סוציאליים ומטפלים רגשיים באמנויות. ילדים עם הפרעות התפתחות זכאים לקבל סל שירותים מטעם המדינה – בהתאם לגילם ובהתאם לאבחון והטיפול לו הם זקוקים.

משרד מבקר המדינה בדיק את נושא הטיפולים הפרה-רפואיים לילדים עם בעיות התפתחות, ובכלל זה את פעילות המכונים והיחידות להתפתחות הילד, זמני ההמתנה לאבחונים ולטיפולים פרה-רפואיים ועוד. הבדיקה נעשתה במשרד הבריאות, במשרד החינוך, במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים ובארבע קופות החולים.

מבקר המדינה מצא שזמני ההמתנה לאבחון ולטיפול בתחום התפתחות הילד חורגים בהרבה מאלה שקבע משרד הבריאות - עד שלושה חודשים. לעתים זמני ההמתנה מתמשכים במידה בלתי סבירה - שנה ויותר. בעבר ניסה משרד הבריאות לקצר את זמני ההמתנה לטיפולים בתחום התפתחות הילד ולאפשר לילדים לממש את זכאותם, וקבע נוהל שאם אבחון או טיפול מתעכבים יותר משלושה חודשים, יהיה הילד זכאי להחזר בגין רכישת השירות באופן פרטי.

אבל למעשה הנוהל הזה כמעט ולא מיושם – בשנת 2013 ניתנו החזרים כספיים לכ-84,000 (6%) מהמטופלים. מבקר המדינה טוען שבגלל העיכוב בתורים נוצר עידוד של הרפואה הפרטית על חשבון הרפואה הציבורית ונוצרת "רפואה לעשירים" - ילדים למשפחות ששפר עליהן גורלן הכלכלי יכולות לקבל טיפולים שהם זקוקים להם במועד מוקדם, לעומת ילדים אחרים שלא יזכו לכך.

בנוסף תעריפי הטיפולים נקבע לפני כ-20 שנה, והם נעים בין 120 ל-150 שקלים לטיפול, ואולם בפועל עלות הטיפולים הפרטיים נעה בין 250 ל-350 שקלים לטיפול, כך שגם כאלו שפונים בבקשה לקבל החזר בגין התשלום לטיפול הפרטי מקבלים החזר חלקי ביותר ואת הפער נאלצים ההורים להשלים.

עוד קובע המבקר שמהמכונים להתפתחות הילד שבבתי החולים סובלים ממצוקה כספית, ובשל כך נסגרו כמה מהם, וחלקם מצויים בסכנת סגירה. למשרד הבריאות אין עמדה לגבי אופן תפעול מערך המכונים להתפתחות הילד (38 מכונים) ולגבי השאלה מתי יש להפנות ילדים למכונים בבתי חולים ומתי למכונים בקהילה.

קופות החולים מעדיפות לתת את הטיפולים במכונים שבבעלותן וממעטות להפנות למכונים בבתי חולים. משנת 2009 נסגרו שש יחידות להתפתחות הילד, רובן בפריפריה ובמגזרי המיעוטים. משרד הבריאות לא בחן את ההשפעה של סגירת המכונים על אספקת השירותים. בנוסף, קופות החולים מתקשרות עם היחידות להתפתחות הילד בבתי החולים לאספקת חלק מהטיפולים, ואת יתר הטיפולים הן מספקות בעצמן, בניגוד לחוזר המשרד המחייב מתן טיפולים לילדים עם בעיות מורכבות תחת קורת גג אחת.

שיעור המטפלים הפרה-רפואיים בדרום הארץ נמוך לעומת שיעור המטפלים בכל הארץ, ונמוך מאוד לעומת שיעור המטפלים האמור באזור המרכז. מבקר המדינה קובע שמשרד הבריאות לא קבע תקנים למספר העובדים הפרה-רפואיים הנדרשים על פי מקצועותיהם (פיזיותרפיסטים, קלינאי תקשורת ומרפאים בעיסוק), המגזרים השונים ואזורי הארץ.

על אף המחסור החמור בכוח אדם, משרד הבריאות לא קידם פתיחת תוכניות לימודים נוספות לקלינאי תקשורת ומרפאים בעיסוק. המשרד והמועצה להשכלה גבוהה לא מיפו את המקומות להכשרה מעשית לקלינאי תקשורת ולמרפאים בעיסוק ולא קידמו פתיחת מקומות נוספים להכשרה מעשית שיאפשרו פתיחת תוכניות לימודים נוספות כנדרש.

משרד הבריאות לא נקט פעולות לעידוד רופאים להתמחות בנוירולוגיית ילדים ובתחום התפתחות הילד ולא טיפל במחסור הקיים בפסיכולוגים התפתחותיים, שגורם לליקויים במתן השירות, להמתנה ממושכת לטיפולים ולמתן טיפול על ידי פסיכולוגים מתחומי התמחות אחרים.

איתן מזרחי, מנכ"ל אלו"ט: 'דו"ח המבקר מצביע על בעיה חמורה שאלו"ט מתריעה עליה שנים רבות לפני משרד הבריאות. החל משנת 2011 אלו"ט שבה ומעלה בפני המשרד יוזמות שונות ומנסה לקדם פתרונות מגוונים במטרה לטפל במחסור באנשי מקצועות הבריאות. נוכח הגידול הדרמטי באוכלוסיית הילדים המאובחנים עם אוטיזם בישראל, הצורך רק הולך וגדל. כתוצאה מכך, ילדים רבים נאלצים להמתין לטיפול במשך פרקי זמן לא ריאליים, אינם זוכים למסגרת הטיפול המתאימה להם והמגיעה להם על פי חוק, ובמקרים רבים אף ניזוקים באופן בלתי הפיך'.

שיר גור, מנהלת הפורום הארצי של היחידות להתפתחות הילד בגיל הרך, מסרה בתגובה: 'מצב התורים אינו גזירת גורל. אנו קוראים לקופות החולים למלא את אחריותן כלפי ילדים הזקוקים לטיפולים התפתחותיים, בהתאם לחוק בריאות ממלכתי'."

מאז שנת 1976 לא עודכנה מערכת התקינה הקובעת את מספרי הרופאים, האחיות, מיטות האשפוז ואמצעים חיוניים נוספים בבתי החולים ובמרפאות. משנה זו ועד התקופה הנוכחית, אוכלוסיית ישראל גדלה מ-3.5 מיליון איש ליותר מ-8 מיליון. כל ההבטחות להוסיף תקנים לאנשי צוות ומיטות אשפוז טורפדו בשל חוק ההסדרים ולא מומשו. מסקנות ועדת גרמן משנת 2014 לא ימומשו אף הן, עקב פיזור הכנסת והממשלה וקיום הבחירות מוקדם מהצפוי.

ממשלות ישראל לדורותיהן הזניחו את תיק הבריאות. מערכת הבריאות בישראל כבר לא נמצאת "על סף קריסה", היא קורסת בפועל. כעת האחריות נמצאת בידיכם.

אנו, אזרחיות ואזרחי ישראל הסובלים מדי יום כתוצאה מההזנחה המתמשכת, דורשים להציב את שיקום מערכת הבריאות בראש סדר העדיפויות הלאומי, ולייחס לתקציב ולקשיי התפעול של מערכת הבריאות את אותה מידת חשיבות שמוענקים לתקציב ולקשיים של מערכת הביטחון. ההגנה על חיהם של אזרחי המדינה כוללת לא רק פעילות צבאית, אלא גם את השמירה על תפקודן התקין של מערכות מצילות חיים, מאריכות חיים ותומכות באיכות החיים. אנו נמשיך להזכיר לכם ולהפציר בכם להתגייס למטרה, עד שנראה שינוי לטובה מיושם בפועל.

בציפייה ובתקווה לטיפולכם המייד,

צוות "מכתבים לבריאות"